

Vergaderjaar 2007–2008

23 490

Ontwerpbesluiten Unie-Verdrag

DN

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 3 juli 2008

De vaste commissie voor de JBZ-Raad¹ heeft naar aanleiding van de (aanvullende) geannoteerde agenda voor de JBZ-Raad van 5 en 6 juni 2008 onder meer gesproken over agendapunt B15, de ontwerpverordening toepasselijk recht in huwelijkszaken². Zoals ook blijkt uit het instemmingsbesluit van de Eerste Kamer d.d. 3 juni 2008³, is instemming aan het ontwerpbesluit door de Kamer onthouden op formele gronden. Daarnaast leefden ook enkele inhoudelijke bezwaren, waarover de commissie de minister van Justitie op 3 juni 2008 een brief heeft gestuurd. De staatssecretaris van Justitie heeft daarop bij brief van 2 juli 2008 gereageerd.

De commissie brengt hierbij verslag uit van het aldus gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de commissie,
Kim van Dooren

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Dölle (CDA), Van de Beeten (CDA), Broekers-Knol (VVD), De Graaf (VVD), Kox (SP), voorzitter, Essers (CDA), Meurs (PvdA), Eigeman (PvdA), Engels (D66), Franken (CDA), vice-voorzitter, Van Kappen (VVD), Peters (SP), K.G. de Vries (PvdA), Haubrich-Gooskens (PvdA), Reuten (SP), Koffeman (PvdD), Böhler (GL), Van Bijsterveld (CDA), Strik (GL), Lagerwerf-Vergunst (CU), Duthler (VVD), Vliegthart (SP), Kuiper (CU) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

² Dossier 3327 op www.europapoort.nl

³ Handelingen 2007–2008, nr. 32, p. 1363.

BRIEF AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Den Haag, 3 juni 2008

Naar aanleiding van de (aanvullende) geannoteerde agenda voor de JBZ-Raad van 5 en 6 juni 2008, heeft de commissie voor de JBZ-Raad onder meer gesproken over agendapunt B15, de ontwerpverordening toepasselijk recht in huwelijkszaken. Zoals ook blijkt uit het instemmingsbesluit van de Eerste Kamer d.d. 3 juni 2008, is instemming aan het ontwerpbesluit door de Kamer onthouden op formele gronden.

Bij de leden van de commissie voor de JBZ-Raad, leeft echter ook nog altijd een aantal inhoudelijke bezwaren. Deze zijn terug te voeren op de in het najaar van 2006 gevoerde subsidiariteitstoets¹. De leden van de commissie zijn nog steeds van mening dat het voorstel niet voldoet aan de in het EG-Verdrag gestelde eisen voor bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit. Zij verzoeken u dan ook bij deze u aan te sluiten bij de onder meer door Zweden, Finland en Tsjechië geuite bezwaren tegen aanvaarding van voornoemd voorstel.

Uit de (aanvullende) geannoteerde agenda blijkt voorts dat wordt overwogen om de bepalingen omtrent het toepasselijk recht in huwelijkszaken in een ander rechtsinstrument vast te leggen, dat tot stand zou moeten komen onder gebruikmaking van de figuur versterkte samenwerking. Hiermee worden de bezwaren die leven bij deze leden echter niet weggenomen. Voorts wijzen deze leden op het feit dat door slechts met enkele landen afspraken te maken over het toe te passen recht nog steeds verschillende stelsels zullen blijven bestaan binnen de Europese Unie. Dit komt de kenbaarheid van het recht voor de burger niet ten goede. Bovendien vervalt hierdoor elke meerwaarde, zo deze er al is, van een voorgenomen regeling.

De leden van de commissie zien uw reactie op deze bezwaren met belangstelling tegemoet.

De voorzitter van de commissie voor de JBZ-Raad,
M. J. M. Kox

¹ Zie Kamerstukken I/II 30 671.

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juli 2008

Naar aanleiding van uw brief van 3 juni 2008 inzake bovengenoemd onderwerp kan ik u als volgt informeren.

Zoals in de (aanvullende) geannoteerde agenda voor de JBZ-Raad van 5 en 6 juni 2008 (punt B15) is aangegeven, is het voorstel van een verordening houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 (verordening «Brussel IIbis») wat de bevoegdheid betreft en invoeging van regels inzake toepasselijk recht niet ter goedkeuring aan de Raad voorgelegd, maar zijn de ministers uitgenodigd te discussiëren over de stand van zaken en de in het vervolg te nemen stappen. De reden voor dit verzoek om overleg was gelegen in de omstandigheid dat inmiddels duidelijk was geworden dat Zweden de voorgestelde regeling niet aanvaardt, hetgeen betekent dat de vooraanneming van de verordening vereiste unanimititeit niet kan worden bereikt.

In het Algemeen Overleg met de Tweede Kamer van 4 juni jl.¹ en in de Raad zelf heeft de regering nogmaals uiteengezet dat en waarom Nederland, evenals Zweden en enige andere lidstaten, reserves heeft ten aanzien van de voorgestelde regeling van het toepasselijk recht ter zake van echtscheiding. Naar Nederlandse mening is er op dit specifieke gebied geen reële behoefte aan uniforme regels. Er is onvoldoende bewijs van *forum shopping* of een «race naar de rechter». De wederzijdse erkenning van echtscheidingsbeslissingen is door de bestaande verordening «Brussel IIbis»² reeds verwezenlijkt. Echtscheidingsbeslissingen, genomen in een lidstaat, worden in de andere lidstaten erkend ongeacht het recht dat daarop is toegepast.

Ondanks deze reserves heeft Nederland zich ervoor ingezet, te bereiken dat de eindtekst zou stroken met huidige Nederlandse opvattingen over internationaal privaatrecht (IPR) op dit terrein en dus voor Nederland aanvaardbaar zou zijn. Dat doel is min of meer bereikt voor zover het betreft de voorgestelde bepalingen over de bevoegdheid van de rechter en de regeling van de keuze van het toepasselijke recht. Het is niet bereikt waar het gaat om de regeling van het recht dat bij gebreke van een rechtskeuze toepasselijk is. Op dit punt gaat het voorstel uit van de toepasselijkheid van het recht van de gemeenschappelijke gewone verblijfplaats van de echtgenoten, terwijl Nederland van mening is dat de toepasselijkheid van het recht van het forum voorop moet staan. Het bezwaar van het uitgangspunt van het voorstel is dat het, in vergelijking met de huidige situatie, in sommige gevallen moeilijker en mogelijk ook duurder zou worden om in Nederland een echtscheiding te verkrijgen. In de annotatie is melding gemaakt van een Frans compromisvoorstel dat tegemoet zou komen aan het Nederlandse bezwaar. De Nederlandse delegatie heeft tot het laatst toe getracht dit voorstel op tafel te houden. Er was daarvoor echter geen animo meer.

Gelet op de impasse waarin de onderhandelingen thans zijn geraakt, heeft het Voorzitterschap voorgesteld – en dat voorstel is door de Raad aangenomen – dat het Comité Burgerlijk Recht zich nader beraadt over de mogelijkheid voor een groep van lidstaten om op dit terrein een nauwere samenwerking aan te gaan. Het EU-Verdrag (artikel 43) voorziet in die mogelijkheid. Vereist is een minimum van acht deelnemende lidstaten.

¹ Kamerstuk 23 490, 510.

² Zie dossier 3.2.8 op www.europapoort.nl.

In het Algemeen Overleg met de Tweede Kamer en in de Raad is medege-
deeld dat de optie van nauwere samenwerking het Nederlandse bezwaar
tegen de ontwerpverordening niet wegneemt en dat nauwere samenwer-
king op basis van de voorgestelde tekst over toepasselijk recht daarom
voor Nederland niet aantrekkelijk is. Daarmee is op voorhand inzicht
gegeven in de positie van Nederland in het vervolg van de onderhande-
ling.

Terecht merkt uw Commissie op dat indien nauwere samenwerking
tussen geïnteresseerde lidstaten tot stand zou komen, er met betrekking
tot het toepasselijke recht nog steeds verschillende stelsels zouden
bestaan binnen de Europese Unie. Op zichzelf kan die vaststelling echter
geen argument zijn om andere lidstaten ervan te weerhouden om tot
nauwere samenwerking over te gaan, zo Nederland al bij machte zou zijn
dat te doen. Immers, indien een niet te verwaarlozen aantal lidstaten tot
nauwere samenwerking overgaat, verbetert daardoor de kenbaarheid van
het recht voor de burger in de Europese Unie ten opzichte van de huidige
situatie, waarin elke lidstaat zijn eigen stelsel heeft. Ik deel dan ook niet
uw opvatting dat met de totstandkoming van nauwere samenwerking elke
meerwaarde van een voorgenomen regeling zou vervallen. Ik geef echter
toe dat de meerwaarde slechts betrekkelijk zou zijn.

Het spreekt vanzelf dat het nemen van de stap naar nauwere samenwer-
king een zorgvuldige afweging vergt. Zo is het noodzakelijk dat de
precedentwerking die een dergelijke stap zou kunnen hebben, in de over-
wegingen wordt betrokken. Het is naar mijn mening in het algemeen
wenselijk dat er op terreinen van IPR waarop de EU wetgevende activi-
teiten ontplooit, wordt gestreefd naar EU-brede regelingen. Het belang-
rijkste punt van discussie over dit dossier houdt echter verband met het
vereiste van artikel 43 EU-Verdrag dat nauwere samenwerking het
bestaande acquis niet mag aantasten. Het acquis is in dit geval de huidige
regeling van de verordening «Brussel IIbis» ter zake van bevoegdheid en
erkenning van echtscheidingsbeslissingen. Het zou een achteruitgang zijn
indien de bestaande uniformiteit van het bevoegdheidsrecht teloor zou
gaan.

Ik vertrouw met het voorgaande duidelijk te hebben gemaakt dat met de –
mij bekende – bezwaren van uw Commissie en met het advies van de
Tijdelijke Commissie Subsidiariteitstoets rekening is gehouden. Ik verwijs
u in dit verband overigens naar mijn brief van 3 maart 2008 aan de
Tweede Kamer (Kamerstuk II 2007–2008, 23 490, nr. 494), waarin een
uiteenzetting is opgenomen over EG-bevoegdheden ter zake van het IPR
op familierechtelijk terrein.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak